

11.06.2021 Tallinnas

Kliima-fookuse suurendamine Eesti ja Ukraina arengukoostöös

Ettepanekud ja kommentaarid arengukoostöö taotlusvoorude disainiks

Ukraina on olnud ning jääb ka järgneval perioodil Eesti arengukoostöö oluliseks sihtriigiks. Vastavalt värsketele [maastrateegiale](#) aastateks 2020-2023 jätkab Eesti kolme prioriteetvaldkonna (demokraatia/head valitsemistavad, ettevõtlus ja haridus) edendamist, pöörates eritähelpanu õigusriigi põhimõtete juurutamisele, e-valitsemise arendamisele ja strateegilisele kommunikatsioonile. Lisaks jätkatakse ettevõtluse arendamise ning haridusvaldkonna projektidega, kaasates Eesti erasektori uuenduslikke lahendusi, loomaks lisandväärtust ja saavutamaks tõhusamalt kestliku arengu eesmärke.

Majandusarengu soodustamiseks kavatseb valitsus maastrateegia-kohaselt parandada äri- ja investeerimiskeskonda, hõlbustada ligipääsu krediidile, parandada taristut ning soodustada tööstuse arengut ja innovatsiooni. Inimarengu vallas on plaan jätkata haridus- ja tervishoiureforme ning ellu viia sotsiaalkaitsereform. Heade valitsemistavade valdkonnas jätkub töö detsentraliseerimisreformi lõpuleviimiseks. Samuti jätkatakse avaliku teenistuse ja riigi rahanduse juhtimise reforme, riigiettevõtete erastamist, avalike teenuste digitaliseerimist ning korruptsioonivastast võitlust. Energeetika ja keskkonna vallas on valitsuse tegevuse tulipunktis energiaturu kivisöesektori ja energiakandjate transiidi ümberkorraldamine, taristu eraldamine tootjatest, energiatõhususe suurendamine ja keskkonnasäästlik majandamine.

Ukraina on endale võtnud ka kohustuse võidelda kliimamuutustega, mis peaks tähendama **horisontaalset kliima-sõbralikku (*pro-climate*) lähenemist ka arengukoostöös**, kuigi maastrateegia dokument seda otseselt ei fikseeri. Kui siiani viidi kliimafookusega arengukoostöö projekte läbi rohkem globaalses lõunas, kus kliimamuutuste mõju keskkonnale ja kogukondadele on olnud kõige käegakatsutavam, siis tänaseks on saanud selgeks, et nii kliima-teadlikkus kui ka kliimamuutustega kohanemine on võtmesõnaks ka

european network on
debt and development

This paper was produced with co-funding from the European Union. Its contents are the sole responsibility of AKÜ and do not necessarily reflect the views of the European Union.

Supported by a grant from Open Society Institute – Sofia Foundation (OSIS) with the support of Open Society Foundations (OSFs) and in cooperation with the Open Society European Network (OSEN). Responsibility for the contents and views expressed in the document therein lies entirely with the AKÜ and in no way can be construed as reflecting the official position of OSIS, OSFs or any affiliated entities.

idapartnerluse riikide sotsiaalmajandusliku ja poliitilise vastupanuvõime säilitamisel ja tõstmisel.

Soovitused ja kommentaarid

Arengukoostöö Ümarlaud koondas kaheksa Ukraina vajadustele ja Eesti võimalustele põhinevat soovitusi edaspidiseks mõjusamaks omavaheliseks arengukoostööks. Soovitustele andsid Ukraina-poolse sisendi [Bankwatch Network](#)'i rohemajanduse, õiglase ülemineku ja demokraatia/hea valitsemistava eksperdid.

Eesti peaks arengukoostöö taotlusvoorude disainimisel toetuma valitud prioriteetvaldkondadele, **kuid lähenema neile läbi “kliimafiltri”, alates lähteülesannete sõnastamisest kuni taotlusvoorude hindamiseni**, et võimaldada senisest rohkem kliimasõbralike ja -tarkade arengukoostöö projektide läbiviimist Ukrainas nii demokraatia edendamises, ettevõtluses kui haridusvaldkonnas.

1. Eesti-poolne arenguabi peaks kindlasti jätkama maastrateegias fikseeritud toetussuundadega, lähenedes toetustegevuste planeerimisse läbi kliima- ja kliimaõigluse perspektiivi, viimaks Ukrainas ellu senisest enam kliimasõbralikke arengukoostöö projekte. Üldine eesmärk peaks olema Ukraina kodanike ja institutsioonide kliimateadlikkuse tõus ning **rohelisema ja kestlikuma ettevõtluskultuuri ning parema valitsemistava edendamine Ukrainas**. Toonitame vajadust kaasata koostöösse lisaks keskvalitsusele ka **kohalikud omavalitsused**.
2. Kliimamuutuste valdkond on EL-Ukraina koostöö tegevuskavas küllaltki kõrge kohal. Kui mitmed kliimameetmed on Euroopa Liidu riikides enesestmõistetavad, astub Ukraina alles oma esimesi samme. Riik on jäänud maha rahvusvahelisest kohustusest mõõta ja vähendada CO₂ heidet. KOVidel lasub kohustus ehitada lokaalseid mõõtesüsteeme, kuid selleks puudub sisuline ekspertiis. Soovitame Eestil **suurendada nimetatud ekspertiisi Ukrainas ning tegeleda eelkõige piirkondade ja sektoritega, mille puhul on potentsiaal vähendada kasvuhoonegaaside heitekoguseid ja õhusaastet suurim**.

european network on
debt and development

This paper was produced with co-funding from the European Union. Its contents are the sole responsibility of AKÜ and do not necessarily reflect the views of the European Union.

Supported by a grant from Open Society Institute – Sofia Foundation (OSIS) with the support of Open Society Foundations (OSFs) and in cooperation with the Open Society European Network (OSEN). Responsibility for the contents and views expressed in the document therein lies entirely with the AKÜ and in no way can be construed as reflecting the official position of OSIS, OSFs or any affiliated entities.

3. Ukraina õiguskaitstesüsteem on nii keskvalituse (Riiklik Keskkonnainspeksioon) kui ka KOVide tasandil küllaltki lünklik, mistõttu on keeruline võidelda erinevate keskkonnarikkumistega. **Eestil tasub keskenduda kliimateadlikkuse tõstmisele ja tegevussuutlikkuse suurendamisele riiklike ja KOV tasandi otsustajate seas, et oleks võimalik süsteemselt keskkonnarikkumisi tuvastada ja need lõpetada.**
4. Ukraina majandus vajab kaasajastamist läbi uuenduslike ja kestlike mudelite. Tähtsamad tööstusharud - metallurgia- ja keemiatööstus - on täna olulised Ukraina majanduse hoidjad ja arendajad. **Mitmed suuri kaevanduspiirkondi hõlmavad omavalitsused ootavad väga teadmisi uutele majandusmodelitele üleminekuks ning siinkohal oleks Eesti kogemused ja näited väga oodatud.** Ukraina vajab kõige rohkem uuendusi energiasektoris (kestlik energia tootmine, energiatõhusus, kestlikud tarnesüsteemid) ja põllumajanduses. Näiteks on Ukraina jaoks oluline eesmärk kivisöest samm-sammult väljumine. Eestil oleks hea võimalus jagada oma kogemusi sellest, kuidas kujundada koostöös kogukondadega strateegiat ülemineku-protsessideks.
5. **Ettevõtlusvaldkonnas vajavad toetust eelkõige väikeettevõtjad**, eriti põllumajandussektoris tegutsejad, kuna täna domineerivad sektoris pigem suured ja keskkonda kahjustavad ettevõtted.
6. Ukraina on endale võtnud kohustuse võidelda kliimamuutustega, kuid tava-elanikkonna teadlikkus kliimamuutustest ja globaalsetest probleemidest ei ole täna piisavalt kõrge. Seetõttu soovitame jätkata **haridusprojektidega, millel on tugev kliima- ja maailmahariduslik fookus.**
7. Ukraina vabakond vajab jätkuvalt toetust, olles kõige orgaanilisem osapool arengukoostöö projektides. MTÜd kui valdkondliku oskusteabe kandjad peaksid ühest küljest olema jooksvalt integreeritud partneritena arengukoostöösse, teisest küljest aga **võiks Eesti läbi arengukoostöö toetada pikaajalisi ja stabiilseid vabakonna võimekust tõstvaid programme** vkogukondlikele vabaühendustele. Äärmiselt kasulik oleks **Eesti riigi ja Ukraina vabaühenduste koostöö rahvusvahelistes kliimaläbirääkimistes.** Lisaks soovitame kaasata Ukraina vabakonna eksperte **senisest enam poliitilistesse aruteludesse, ning rahvusvaheliste nõuandvate organite töösse.**

8. Soovitame anda head eeskuju ja jagada Eesti **praktilisi lahendusi ühistranspordi arendamiseks**: ühendus erinevate piirkondade asumite vahel ei ole elanike jaoks piisavalt stabiilne ning ühistranspordi üldine kvaliteet on mitterahuldav mistõttu vajavad KOVid konsultatsiooni ühistranspordisüsteemi moderniseerimiseks ja keskkonnasõbralikumaks muutmiseks.

Arengukoostöö Ümarlaua büroo ja liikmete nimel

Agne Kuimet
ühingu tegevjuht

european network on
debt and development

This paper was produced with co-funding from the European Union. Its contents are the sole responsibility of AKÜ and do not necessarily reflect the views of the European Union.

Supported by a grant from Open Society Institute – Sofia Foundation (OSIS) with the support of Open Society Foundations (OSFs) and in cooperation with the Open Society European Network (OSEN). Responsibility for the contents and views expressed in the document therein lies entirely with the AKÜ and in no way can be construed as reflecting the official position of OSIS, OSFs or any affiliated entities.